Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0515U000756

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-10-2015

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коломацька Валерія Павлівна

2. Kolomatska Valleriia Pavlivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 06.01.05

Назва наукової спеціальності: Селекція і насінництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 10-09-2015

Спеціальність за освітою: 7.070402

Місце роботи здобувача: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва УААН

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: 61060, м. Харків проспект Московський, 142

Форма власності:

Сфера управління: Українська аграрна академія наук

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 65.357.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут овочівництва і баштанництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497124

Місцезнаходження: вул. Інститутська, 1, с. Селекційне, Харківський р-н., Харківська обл., 62478, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва УААН

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: 61060, м. Харків проспект Московський, 142

Форма власності:

Сфера управління: Українська аграрна академія наук

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 68.35.03

Тема дисертації:

1. Методологічні основи гетерозисної селекції соняшнику на адаптивність
2. Methodological bases of heterosis sunflower breeding for adaptability

Реферат/анотація:

1. Об'єкт дослідження: селекція гібридів F1 соняшнику на адаптивність. Мета: теоретичне обґрунтування, розробка та удосконалення методичних підходів гетерозисної селекції соняшнику на адаптивність та їх практичне застосування. Методи: загальнонаукові, польовий, вимірювально-ваговий, лабораторний, статистичний. Новизна: Вирішено наукову проблему підвищення адаптивного потенціалу гібридів соняшнику до мінливих умов середовища, що відрізняється від раніше відомих результатів досліджень системним підходом. Теоретично обґрунтовано та розроблено модель високоврожайних гібридів олійного типу, що дає можливість цілеспрямованого відбору перспективних гібридних комбінацій для відповідних екологічних умов; розроблено методичні підходи до визначення екологічної пластичності селекційного матеріалу та виявлено основні ознаки, мінливість яких забезпечує адаптивність гібридів до умов східної частини Лісостепу України; встановлено закономірності динаміки формування площі листкової поверхні та особливості формування структурних характеристик кошика у ліній і гібридів соняшнику; визначено

закономірності успадкування гібридами соняшнику норми реакції за основними селекційними ознаками; теоретично обґрунтовано та розроблено методику оцінки і прогнозування генетичної цінності ліній соняшнику. Результати: За співавторством здобувача розроблено способи оцінки селекційного матеріалу соняшнику за площею листкової поверхні в різні фази розвитку рослин та кількісними характеристиками кошика. Розроблено методичні підходи визначення і прогнозування генетичної цінності ліній для створення високогетерозисних гібридів з підвищеним рівнем адаптивності та оцінки екологічної пластичності селекційного матеріалу з використанням багатомірного аналізу. Створено 20 гібридів соняшнику скоростиглої, ранньостиглої та середньоранньої груп (Курсор, Кочеток, Батяня, Романс, Рюрик, Трубіж, Тайм, Борей, Рубікон, Регістр, Раут, Максимус, Сайт, Трувор, Елітнянський, Юр'ївський) та 5 батьківських ліній. Розроблені та удосконалені методичні підходи для селекції польових культур на адаптивність і гетерозис, які опубліковано в монографіях та навчальних посібниках. Ступінь впровадження: Створені 16 гібридів соняшнику впроваджено в сільськогосподарське виробництво та щорічно вирощуються на площі по-над 56 тис. га, ще 4 гібриди проходять державну експертизу. Розроблені методичні підходи для селекції на адаптивність і гетерозис використано в теоретичних дослідженнях, селекційній практиці та навчальному процесі науково-дослідних інститутів та вищих навчальних закладів. Сфера впровадження: наукові установи НААН України, вищі навчальні заклади, сільськогосподарські підприємства усіх форм власності АПК України.

2. Object: Breeding of sunflower F1 hybrids for adaptability. Aim: Theoretical rationale, development and improvement of methodological approaches to heterosis breeding of sunflower for adaptability and their practical application. Methods: General scientific, field, measuring/weighing, laboratory, statistical. Novelty: A scientific problem of increasing in adaptive capacity of sunflower hybrids to changing environmental conditions was solved, and the solution differs from the previously known research results by a systemic approach. A model of high-yielding hybrids of oleic type was theoretically rationalized and developed, which enables targeted selection of promising hybrid combinations for corresponding environmental conditions; methodical approaches to determining ecological plasticity of breeding material was developed; major traits, variability of which provides adaptability of hybrids to the conditions of Eastern Forest-Steppe of Ukraine, were identified; patterns of leaf surface dynamics and peculiarities of formation of structural characteristics of anthodium in sunflower lines and hybrids were defined; inheritance patterns of reaction norm of major breeding traits in sunflower hybrids were determined; a method for evaluation and prediction of genetic value of sunflower lines was theoretically grounded and developed. Results: Methods for assessment of sunflower breeding material by leaf surface area in different developmental phases of plants and quantitative traits of anthodium were developed by the applicant as a co-author. Methodical approaches to determination and prediction of genetic value of lines to create highly-heterosis hybrids with enhanced adaptability and to evaluation of ecological plasticity of breeding material using multivariate analysis were developed. Twenty sunflower hybrids belonging to short-season, early-ripening and middle-early groups (Kursor, Kochetok, Batyanya, Romans, Rurik, Trubizh, Taim, Borey, Rubikon, Registr, Raut, Maksimus, Sait, Truvor, Elitnyanskyy, Yuriivskyy) and 5 parental lines were created. Methodical approaches to plant breeding field crops for adaptability and heterosis were developed, improved and published in monographs and manuals. Degree of Implementation: The sixteen sunflower hybrids created are introduced in agricultural production and annually grown on the area of over 56,000 hectares. Four more hybrids are being tested in the state expert examination. The methodological approaches to breeding for adaptability and heterosis are used in theoretical research, breeding practice and the education process of research and higher education institutions. Field of Implementation: scientific institutions of NAAS of Ukraine, institu-tions of higher education, agricultural enterprises of all forms of ownership of the agricultural sector of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кириченко Віктор Васильович
2. Kyrychenko Viktor Vasyliovych

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лавриненко Юрій Олександрович
2. Лавриненко Юрій Олександрович

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Січкар Вячеслав Іванович

2. Січкар Вячеслав Іванович

Кваліфікація: д.б.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шабетя Оксана Миколаївна

2. Шабетя Оксана Миколаївна

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Корнієнко Сергій Іванович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Корнієнко Сергій Іванович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.